Broedvogelinventarisatie van de Patrijs in de gemeente Breda in 2026

Peter de Boer, Frank Majoor, André van Kleunen & Jelle Postma

Sovon-rapport 2026/47

Sovon

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2026

Citeren als: de Boer P., Majoor F., van Kleunen A. & Postma J. 2026. Broedvogelinventarisatie van de Patrijs in de gemeente Breda in 2026. Sovon-rapport 2026/47. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto omslag: Peter de Boer (Patrijs bij Vuchtschootseweg, 28 februari 2026)

ISSN-nr: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

E-mail: info@sovon.nl
Website: www.sovon.nl

Type informatie	Omschrijving/status	Datum
Versie	Definitief	18-11-26
Inhoudelijke toets	Jacintha van Dijk	15-7-26
Vrijgave na conceptversie	Jacintha van Dijk	15-7-26
Vrijgave na definitieve versie	Jan Schoppers	18-11-26

Dit rapport is samengesteld in opdracht van de gemeente Breda

GEMEENTE BREDA

Inhoud

Samenvatting 4

1 Inleiding 6

2 Beschrijving van het gebied 8

3 Werkwijze 9

3.1 Methode & veldwerk 9

3.2 Interpretatie en verwerking van de gegevens 10

4 Resultaten 11

4.1 Aantal broedparen 11

4.2 Vergelijking met eerdere jaren 11

4.3 Reproductie 12

5 Evaluatie 13

Literatuur 15

Bijlagen 16

Samenvatting

Zowel landelijk als in de gemeente Breda is de Patrijs sterk in aantal afgenomen. Om het beheer te kunnen afstemmen en evalueren heeft de gemeente Breda daarom behoefte aan een actueel beeld van het voorkomen van de Patrijs. In 2026 is de gemeente Breda geïnventariseerd op het voorkomen van de Patrijs. Het betrof een herhaling van een kartering in 2019 en werd uitgevoerd in opdracht van de gemeente Breda.

De gemeente werd voor het onderzoek opgedeeld in zes deelgebieden, waarbij net als in 2019 alle potentieel geschikte gebieden voor Patrijs zijn geïnventariseerd. Dit werd door Sovon uitgevoerd in de periode februari-maart, en aangevuld met waarnemingen door vrijwilligers gedurende het broedseizoen. In totaal zijn in de deelgebieden Vuchtschoot-Effen, Weimeren-Prinsenbeek, Teteringen-Strikberg en Bavel-Ulvenhout twaalf territoria vastgesteld. In de deelgebieden Ulvenhout-Overa en Rooskensdonk-Haagse Beemden zijn geen Patrijzen waargenomen. Alle waarnemingen in februari en maart betroffen paren in broedbiotoop en territoriale vogels, behalve een individu op 28 februari vlak ten zuidoosten van de hoek Vuchtschootseweg/Rithsestraat (deelgebied Vuchtschoot-Effen). Aanvullend werd door vrijwilligers vanaf april geregeld een paar waargenomen in de Lage Vuchtpolder (deelgebied Teteringen-Strikberg). Ook in andere deelgebieden zijn geregeld Patrijzen gezien door vrijwilligers, voor het vaststellen van het aantal territoria leverden deze waarnemingen echter geen nieuwe informatie op ten opzichte van de reeds in februari-maart vastgestelde territoria.

Het aantal Patrijzen in de gemeente Breda is in 2026 in vergelijking met 2019 licht toegenomen. Op basis van het rapport uit 2019 (destijds was de conclusie vijf territoria) lijkt er sprake van een sterkere toename, maar dit wordt echter deels veroorzaakt door een methodologisch verschil van gebruikte clustercriteria tussen beide jaren (de clustercriteria zijn in 2024 geüpdatet). Als de waarnemingen uit 2019 worden geclusterd met dezelfde clustercriteria als in 2026 dan is er een betere vergelijking mogelijk. Op basis van de nieuwe berekening is het aantal gestegen van negen naar twaalf territoria. Net als in 2019 vormt het deelgebied Vuchtschoot-Effen het belangrijkste gebied (zes territoria). Dit deelgebied is gelegen in het zuidwesten van de gemeente. Daarnaast is in de deelgebieden Weimeren-Prinsenbeek (twee territoria) en Bavel-Ulvenhout (drie territoria) nog steeds broedhabitat aanwezig voor de soort. Het territorium in de Lage Vuchtpolder (deelgebied Teteringen-Strikberg) was nieuw, de laatste waarneming hier dateerde uit 2020.

Met de inventarisatie in 2026 wordt een hoger aantal voor de populatie gegeven dan op basis van recente losse waarnemingen door vrijwilligers (schatting vijf territoria in 2025). Dit verschil zal waarschijnlijk kunnen verklaard omdat er in 2026 integraal werd geteld in combinatie met het afspelen van geluid, waardoor de trefkans in belangrijke mate toeneemt.

In 2026 zijn op drie verschillende plekken paren met één of meerdere jongen gezien door vrijwilligers: het paar in de Lage Vuchtpolder had minimaal acht jongen (meerdere waarnemingen in de periode juli-oktober), daarnaast was er een paar met zes jongen langs de Vuchtschootseweg in deelgebied Vuchtschoot-Effen in juni en een paar met één jong op 8 augustus bij de Leijweg te Bavel in deelgebied Bavel-Ulvenhout.

In het rapport worden een aantal aanbevelingen voor het beheer gedaan. In de bijlagen volgen verspreidingskaarten met alle tijdens de inventarisatie gedane waarnemingen, en daarnaast een verslag van een veldbezoek op 27 april 2026 in het kader van een impactanalyse van de Europese Verordening Natuurherstel.

Patrijs in broedhabitat bij de Vuchtschootseweg, 28 februari 2026 (foto: Peter de Boer).

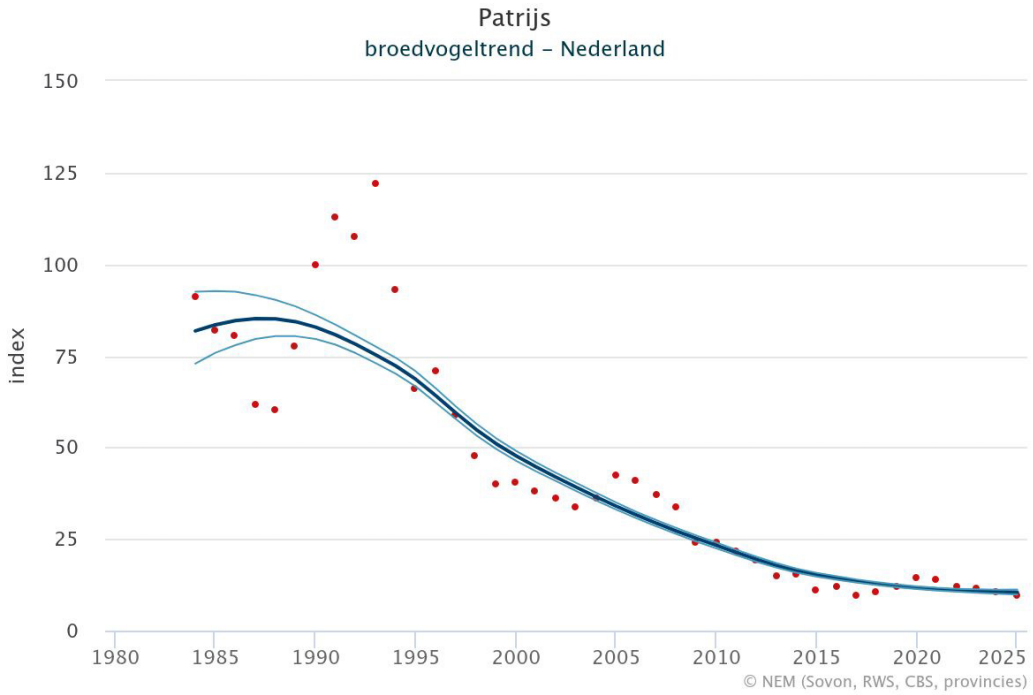

De resultaten werden op 26 oktober 2026 door Sovon gepresenteerd op een drukbezochte avond bij de West Brabantse Vogelwerkgroep (foto: Jelle Postma).

1 Inleiding

In het voorjaar van 2026 heeft Sovon Vogelonderzoek Nederland een broedvogelinventarisatie van de Patrijs in de gemeente Breda uitgevoerd. Dit onderzoek vond plaats in opdracht van de gemeente Breda. Het betrof een herhaling van een kartering in 2019 (de Boer & Majoor 2019).

Zowel landelijk als in de gemeente Breda is de Patrijs sterk in aantal afgenomen (Teunissen *et al.* 2014, Wieland 2018; figuur 1). De soort is daarom als 'kwetsbaar' opgenomen op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (van Kleunen *et al.* 2017). Om het beheer te kunnen afstemmen en evalueren heeft de gemeente Breda daarom behoefte aan een actueel beeld van het voorkomen van de Patrijs in hun gemeente. In dit rapport volgt een beschrijving van het onderzoeksgebied, de werkwijze en de weersomstandigheden. Daarna komen in de resultaten de huidige aantallen van Patrijs en een vergelijking met eerdere jaren aan bod. In de evaluatie wordt kort ingegaan op de aangetroffen aantallen en zullen een aantal aanbevelingen voor het beheer worden aangedragen. In bijlage 1 staan de soortverspreidingskaarten per deelgebied.

Figuur 1. Broedvogeltrend van de Patrijs in Nederland van 1984 tot en met 2025 (Bron: Sovon en CBS).

Momenteel is de gemeente Breda ook bezig met een impactanalyse van de Europese Verordening Natuurherstel. Onderdeel van deze impactanalyse is een set met kansrijke maatregelen waarmee de doelen van deze richtlijn dichter binnen bereik kunnen worden gebracht. Eén van deze doelen betreft herstel van weide- en akkervogels in landbouwecosystemen, waaronder de Patrijs (van Kleunen 2026). In een door Sovon uitgevoerd onderzoek in het kader van de impactanalyse werd op 27 april 2026 een aanvullend veldbezoek gebracht. Een verslag hiervan staat in bijlage 2.

Wouter Schuitema was contactpersoon bij de gemeente Breda. Het veldwerk werd uitgevoerd door Peter de Boer en Frank Majoor. Youp Weiland was als stagiair aanwezig bij al het veldwerk van Frank Majoor. André van Kleunen en Jelle Postma waren verantwoordelijk voor de begeleiding vanuit het Sovon-kantoor. Wouter Schuitema en

Raymond van Breemen van de gemeente Breda, vrijwilliger Martin van Leest en Jacintha van Dijk van Sovon voorzagen het concept van commentaar. Meerdere vrijwilligers droegen aanvullende waarnemingen aan (ingevoerd in de NDFF of persoonlijk doorgegeven via Ineke Breukers en Martin van Leest). Dank gaat uit naar alle vrijwilligers (West Brabantse Vogelwerkgroep) die in 2026 en de afgelopen decennia vogeltellingen hebben uitgevoerd in de gemeente Breda.

Op 26 oktober zijn de resultaten gepresenteerd bij de West Brabantse Vogelwerkgroep. De avond werd druk bezocht door meer dan zestig enthousiaste vogelliefhebbers, waarvoor dank!

Veldwerk in de vroege ochtend, 18 maart 2026 (foto: Frank Majoor).

2 Beschrijving van het gebied

De oppervlakte van de gemeente Breda bedraagt in totaal 12.868 hectare. Ongeveer twee derde bestaat uit stedelijk gebied en bos, een derde deel (ruim 4000 ha) wordt ingenomen door agrarisch gebied. Dit ligt om alle zijden van de stad Breda heen, in het zuiden onderbroken door enkele boswachterijen. Het gaat vooral om graslanden, maar vooral in het westelijke deel is het afgewisseld met bouwland. Het noordelijke deel heeft een tamelijk open karakter. Het zuidelijk deel is wat meer besloten met her en der bosjes, lanen en houtwallen en bebouwing. In het zuidwestelijke deel liggen wat complexen met glastuinbouw.

De gemeente werd voor het onderzoek opgedeeld in zes deelgebieden, waarbij zowel in 2019 als in 2026 alle potentieel geschikte gebieden voor Patrijs zijn geïnventariseerd (figuur 2, en tabel 1 in hoofdstuk 3).

Figuur 2. Ligging van de in 2019 en 2026 geïnventariseerde deelgebieden.

3 Werkwijze

3.1 Methode & veldwerk

Het broedvogelonderzoek werd uitgevoerd met behulp van de door Sovon ontwikkelde Broedvogel Monitoring Project-methode (Vergeer *et al.* 2023, van Manen 2024). In de periode februari-maart 2026 zijn alle potentieel geschikte gebiedsdelen dekkend onderzocht op het voorkomen van de Patrijs (tabel 1). Vooraf aan de tellingen zijn de in de afgelopen drie jaren bij de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) ingevoerde waarnemingen in de gemeente Breda bekeken om een beeld te krijgen van het recente voorkomen. In alle geschikte deelgebieden zijn twee integrale bezoeken gebracht. Naast waarnemingen van Patrijs zijn ook waarnemingen van andere weide- en akkervogel genoteerd (worden niet in dit rapport besproken, maar wel opgeleverd in de digitale bestanden met de resultaten aan de gemeente). Bij het inventariseren van Patrijzen wordt speciaal gelet op territoriaal gedrag, waarbij het voornamelijk gaat om roepende mannetjes. De roepactiviteit is het hoogst in de periode februari-mei. Bij het inventariseren werd zoveel mogelijk gewerkt op basis van zichtwaarnemingen, wat over het algemeen goed mogelijk is dankzij de nog korte vegetatie in het vroege voorjaar. Desondanks is de trefkans, zeker ook door de omvang van het onderzoeksgebied, relatief laag. Daarom zijn aanvullend recorders met speakers met het baltsgeluid van Patrijs gebruikt (continue afspelend vanaf de auto), om Patrijzen te stimuleren tot (roep)activiteit. De gebieden zijn geïnventariseerd met de auto, bij perceelscheidingen (met nadruk op de perceelranden) werd steeds uitgestapt om de percelen goed te observeren met kijker en telescoop. In delen waar het gebied vanaf de openbare weg niet goed kon worden bekeken, zijn lopend insteken gemaakt.

Na afloop van het seizoen zijn door vrijwilligers nog aanvullende waarnemingen aangedragen. Ook werd de database van de NDFF in de herfst van 2026 gecheckt op aanvullende waarnemingen. Alleen in de Lage Vuchtpolder waren er waarnemingen die relevant waren voor het vaststellen van een nieuw territorium, en alleen de bezoekdatum van de eerste waarneming is opgenomen in de resultaten (kolom aanvullend, zie tabel 1). Waarnemingen van paren met jongen (zie ook 4.3) later in het seizoen (met name vliegvlugge jongen ouder dan twee weken) zijn minder geschikt voor het vaststellen van een territorium, daarom zijn de datums waarop deze waarnemingen werden gedaan ook niet opgenomen in tabel 1.

Tabel 1. Bezoekrondes in de zes deelgebieden in de gemeente Breda in 2026 (de bezoeknummers corresponderen met de op de verspreidingskaarten in bijlage 1 aangegeven bezoeknummers). De aanvullende waarneming is aangedragen door vrijwilligers (daarna waren er vanaf 28 april waarnemingen op diverse datums).

Deelgebied	Gebiedsnaam	Eerste ronde (1)	Tweede ronde (2)	Aanvullend (3)
1	Ulvenhout-Overa	27-2-2026	23-3-2026	
2	Vuchtschoot-Effen	28-2-2026	19-3-2026	
3	Weimeren-Prinsenbeek	24-2-2026	21-3-2026	
4	Teteringen-Strikberg	23-2-2026	18-3-2026	28-4-2026
5	Bavel-Ulvenhout	23-2-2026	17-3-2026	
6	Rooskensdonk-Haagse Beemden	24-2-2026	18-3-2026	

Het vroege voorjaar van 2026 in Nederland verliep zeer zacht en opvallend droog. Februari was aanzienlijk warmer dan gemiddeld met uitschieters tot 19 °C. De gemiddelde temperatuur in februari lag met 5,8 °C (in De Bilt) bijna 2 graden boven het langjarig gemiddelde. De gemiddelde temperatuur in maart kwam uit op 8,1 °C (tegen 6,5 °C normaal). De maand ging de boeken in als één van de zonnigste ooit met gemiddeld 212 zonuren landelijk. Het was bovendien relatief droog met gemiddeld zo'n 48 mm neerslag.

3.2 Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld zijn de waarnemingen ingevoerd op een tablet in de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming soort, locatie, tijdstip en broedcode zijn vastgelegd, inclusief de door de waarnemer afgelegde route. Na afloop zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen (inclusief de aanvullende waarneming uit Lage Vuchtpolder) zijn automatisch geclusterd, waarbij gebruik is gemaakt van criteria die licht afwijken van de standaard BMP-criteria uit Vergeer *et al.* (2023), vanwege het kleinere aantal bezoeken (van Manen 2024). De database is zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden. De clustercriteria zijn bijgesloten als metadata in de database en zijn weergegeven op de verspreidingskaarten.

Door voortschrijdend inzicht zijn er na de inventarisatie in 2019 enkele veranderingen geweest in de clustercriteria (geüpdatet in 2024). Ten tijde van de kartering in 2019 werden bij de clustering waarnemingen van één individu of één paar in broedbiotoop niet als geldig beschouwd, in 2026 leveren éénmalige waarnemingen van een individu en paar in broedbiotoop echter wel een territorium op (net als uiteraard waarnemingen met een hogere broedcode).

Broedhabitat Patrijs bij Lies-Liesdreef, 28 februari 2026 (foto: Peter de Boer).

4 Resultaten

4.1 Aantal broedparen

In totaal zijn in de deelgebieden Vuchtschoot-Effen, Weimeren-Prinsenbeek, Teteringen-Strikberg en Bavel-Ulvenhout twaalf territoria van Patrijs vastgesteld (tabel 2). In de deelgebieden Ulvenhout-Overa en Rooskensdonk-Haagse Beemden zijn geen Patrijzen waargenomen. Waarnemingen van territoriale vogels en paren in broedbiotoop geven een hogere broedzekerheid of indicatie voor een territorium dan waarnemingen van een los individu in broedbiotoop. Alle waarnemingen tijdens de eerste twee rondes betroffen paren en territoriale vogels, behalve een individu op 28 februari vlak ten zuidoosten van de hoek Vuchtschootseweg/Rithsestraat (deelgebied Vuchtschoot-Effen). In de Lage Vuchtpolder (deelgebied Teteringen-Strikberg) werd vanaf 28 april geregeld een paar waargenomen. Op deze plek en in deelgebieden Vuchtschoot-Effen, Weimeren-Prinsenbeek en Bavel-Ulvenhout zijn meerdere aanvullende waarnemingen gedaan door vrijwilligers, maar aangezien deze geen nieuwe informatie opleverden voor het aannemen van een territorium zijn deze niet opgenomen in tabel 2.

*Tabel 2. Waarnemingen, aantal territoria en hoogste broedcode per deelgebied in de gemeente Breda in 2026. *In deze deelgebieden zijn door vrijwilligers meer waarnemingen gedaan in de periode mei-oktober (bron: NDFF).*

Deelgebied	Gebiedsnaam	Waarnemingen	N territoria	Hoogste broedcode
1	Ulvenhout-Overa	0	0	nvt
2	Vuchtschoot-Effen	9*	6	3
3	Weimeren-Prinsenbeek	3*	2	3
4	Teteringen-Strikberg	1*	1	3
5	Bavel-Ulvenhout	4*	3	3
6	Rooskensdonk-Haagse Beemden	0	0	nvt
	Totaal	17	12	

4.2 Vergelijking met eerdere jaren

Bij een vergelijking met 2019 (de Boer & Majoor 2019) moet rekening worden gehouden met het methodologisch verschil in interpretatiecriteria (zie paragraaf 3.2). Om een goede vergelijking tussen beide jaren te maken waarbij methodologische verschillen tot een minimum worden beperkt, zijn de waarnemingen van 2019 ook geclusterd met dezelfde clustercriteria als de waarnemingen van 2026 en opgenomen in tabel 3.

In het deelgebied Vuchtschoot-Effen verandert het aantal territoria in 2019 op basis van de nieuwe criteria van één tot twee territoria naar vier territoria. In 2026 werd hier een toename naar zes territoria vastgesteld. In Weimeren-Prinsenbeek blijft het aantal territoria in 2019 op basis van oude en nieuwe criteria (één territorium) gelijk, maar neemt het aantal in 2026 toe naar twee territoria. In Bavel-Ulvenhout verandert het aantal territoria in 2019 op basis van nieuwe criteria van één territorium naar drie territoria, wat ook het aantal territoria in 2026 is. In Rooskendonk-Haagse Beemden blijft het aantal territoria in 2019 op basis van de oude en nieuwe criteria gelijk (één territorium) en hier zijn in 2026 geen Patrijzen

waargenomen. In deelgebied Teteringen-Strikberg was in 2026 één territorium aanwezig, maar ontbrak de soort in 2019.

Tabel 3. Vergelijking tussen de resultaten uit 2019 (de Boer & Majoor 2019) en 2026, waarbij een extra kolom is toegevoegd voor de aangepaste territoria in 2019 op basis van de in 2026 gebruikte clustercriteria.

Deelgebied	Gebiedsnaam	N territoria 2019 (de Boer & Majoor 2019)	N territoria 2019 (criteria 2026)	N territoria 2026
1	Ulvenhout-Overa	0	0	0
2	Vuchtschoot-Effen	(1-)2	4	6
3	Weimeren-Prinsenbeek	1	1	2
4	Teteringen-Strikberg	0	0	1
5	Bavel-Ulvenhout	1	3	3
6	Rooskensdonk-Haagse Beemden	1	1	0
	Totaal	5	9	12

Dankzij de West Brabantse Vogelwerkgroep is er meer bekend over het recente voorkomen van de Patrijs in de gemeente Breda. In van Leest (2020) en (2023) worden overzichten van het voorkomen van de Patrijs in de gemeente tot en met 2022 gegeven. De soort komt in 2020-2022 uit op vier tot acht territoria (in 2009 waren dat er nog veertien). Van Leest (2023) noemt de Bavelse Berg (ten (noord)oosten van Bavel) en Lies, bij Hooydonk en de Rith (het zuidwestelijke deel van de gemeente tussen de A58 en A16) als gebieden waar de soort recent is vastgesteld. In de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) zijn nog enige aanvullingen te vinden. Zo is de soort nog in 2025 vastgesteld bij Weimeren en voor het laatst in 2023 bij Rooskensdonk. De meest recente waarneming van de Lage Vuchtpolder dateerde van 2020. In dit gebied zijn in 2019 geen territoria vastgesteld, in 2026 was sprake van een nieuwe vestiging. In Van Leest (2026) wordt op basis van losse waarnemingen voor 2025 een totale schatting van vijf territoria voor de hele gemeente gegeven.

4.3 Reproductie

Er is relatief weinig bekend over reproductie in recente jaren. De enige duidelijke recente waarneming in 2025 betrof een klucht van zeven vogels (inclusief jongen) op 16 juni bij Doornbos-Koelemei (van Leest 2026). In 2026 zijn op drie verschillende plekken paren met één of meerdere jongen gezien door vrijwilligers (persoonlijk doorgegeven en via NDFF): een paar met minimaal acht jongen in de Lage Vuchtpolder in deelgebied Teteringen-Strikberg (meerdere waarnemingen in de periode juli-oktober), een paar met zes jongen langs de Vuchtschootseweg in deelgebied Vuchtschoot-Effen in juni en een paar met één jong op 8 augustus bij de Leijweg te Bavel in deelgebied Bavel-Ulvenhout.

5 Evaluatie

Het aantal Patrijzen in de gemeente Breda lijkt vergeleken met 2019 sterk toegenomen in 2026 (van vijf naar twaalf territoria, de Boer & Majoor 2019). Als de aantallen uit 2019 echter worden bekeken met nieuwe in 2026 gebruikte clustercriteria dan zijn de aantallen beter vergelijkbaar, en op basis daarvan kunnen we concluderen dat de populatie is toegenomen van negen naar twaalf territoria. Net als in 2019 vormt het deelgebied Vuchtschoot-Effen (zes territoria) het belangrijkste gebied. Dit deelgebied is gelegen in het zuidwesten van de gemeente. Daarnaast is in deelgebied Weimeren-Prinsenbeek (twee territoria) en deelgebied Bavel-Ulvenhout (drie territoria) nog steeds broedhabitat aanwezig. Op basis van meerdere waarnemingen gedurende het voorjaar van een paar (met tot acht jongen) in de Lage Vuchtpolder (deelgebied Teteringen-Strikberg) werd aldaar een nieuw territorium vastgesteld (laatste waarneming uit 2020).

Met de inventarisatie in 2026 wordt ook een hoger aantal voor de populatie gegeven dan op basis van recente losse waarnemingen door vrijwilligers (schatting vijf territoria in 2025; van Leest 2026). Dit verschil zal waarschijnlijk kunnen worden verklaard omdat er in 2026 integraal werd geteld in combinatie met het afspelen van geluid, waardoor de trefkans in belangrijke mate toeneemt (Schoppers 1996).

Om het voorkomen van de Patrijs (en andere akkervogels) te bevorderen heeft de gemeente Breda de laatste jaren al een aantal projecten gerealiseerd. In het stroomgebied van de Gilzewouwerbeek gelegen tussen de Lijndonkseweg en de Blookweg in Bavel heeft de gemeente een natuurgebied ingericht dat geschikt is voor Patrijzen (deelgebied Bavel-Ulvenhout). In de omgeving waren in 2026 nog wel territoria aanwezig, hetzij niet op deze plek. Een groot deel van de Lage Vuchtpolder (deelgebied Teteringen-Strikberg) in ingericht voor weidevogels, het is verheugend dat in dit gebied een paar heeft gebroed en ook jongen heeft grootgebracht.

In 2018 is door de gemeente een natuurgebiedje aangelegd ten noorden van de Sprundelsebaan (zuidwestelijke deel gemeente) dat zeer geschikt bleek voor Patrijzen, een deel van het gebied werd ingezaaid met onder andere witte klaver en daar kwamen direct Patrijzen op af. Op de Rith in het gehucht Vuchtschoot is een natuurgebied van 2,5 ha ingericht dat speciaal dient voor leefgebied van de Patrijs. Graanmengsels en kruidenrijke weilandjes worden aangelegd alsmede zogenaamde keverbanken, dit zijn verhoogde zandbanken ingezaaid met akkerkruiden dat is gelegen naast een zandbed (van Leest 2020). In deze omgeving rond de Sprundelsebaan en de Rith (deelgebied Vuchtschoot-Effen) zijn de meeste territoria vastgesteld (zes) in 2026.

Het herstellen en verbeteren van leefgebied voor de Patrijs heeft al veel aandacht en er lopen hiervoor in Nederland en België projecten, onder andere in het Land van Altena (Noord-Brabant) (Vogelbescherming Nederland 2025a). Ook binnen het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) is er kennis opgedaan over leefgebied maatregelen voor de soort. Zo zijn er agrarische beheerpakketten waarvan de Patrijs kan profiteren (Boerennatuur 2025). Hiervoor kan worden samengewerkt met agrarische collectieven. Deze kunnen aanknopingspunten bieden voor de gemeente Breda. Inrichtingsmaatregelen die getroffen worden voor de voedselvoorziening in zomer en winter zijn: het aanleggen van keverbanken, bloemenhokken, insectenrijk grasland en patrijzenhagen. Bezitters van grond in het buitengebied kunnen de Patrijs helpen door ruige overhoekjes te laten staan en perceelranden kruidenrijk te houden. Dit kan door een gefaseerd, extensief maaibeheer. Heel

belangrijk is ook dat bermen, greppels en akkerranden in patrijzengebieden met rust worden gelaten in de zomer. Dat betekent niet maaien tot 1 augustus (de periode dat de Patrijzen broeden of jongen hebben). Dat is een aandachtspunt voor boeren, gemeenten en waterschappen in patrijzengebieden. De voedselsituatie kan worden verbeterd door het inzaaien van (delen van) percelen met kruidenrijke gewasmengsels en die 's winters braak te laten liggen; vermijd gebruik van landbouwgif. Het uitvoeren van deze maatregelen in blokken in plaats van randen vermindert de kans op nestpredatie. Dergelijke maatregelen, mits uitgevoerd op substantiële oppervlaktes in gebieden waar nog Patrijzen voorkomen, blijken snel tot herstel van lokale populaties te kunnen leiden (Vogelbescherming Nederland 2025b).

Patrijs in broedhabitat bij Lies-Liesdreef, 28 februari 2026 (foto: Peter de Boer).

Literatuur

Boerennatuur 2025. https://boerennatuurwijzer.nl/doelsoorten/patrijs/

de Boer P. & Majoor F. 2019. Broedvogelinventarisatie van de Patrijs in de gemeente Breda in 2019. Sovon-rapport 2019/38. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Kleunen A. 2026. Herstel weide- en akkervogels in de gemeente Breda. Sovon-rapport 2025/130. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Leest M. 2020. Heeft de Patrijs het dieptepunt bereikt? *'t Hupke 51* (183): 8-9.

van Leest M. 2023. Aantalsschattingen van Patrijzen in Breda vanaf 2009. *'t Hupke* 54 (193): 7-8.

van Leest M. 2026. De Patrijzenstand in Breda. *'t Hupke* 57 (204): 24.

van Manen W. 2024. Handreiking gebiedskarteringen broedvogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Schoppers J. 1996. Korte bijdragen: Cassetterecorder goed hulpmiddel bij inventarisatie Patrijs *Perdix perdix* in het broedseizoen. Limosa 69 (4): 180-181.

Wieland A. 2018. Patrijs *Perdix perdix*. Pp. 148-149 *in: Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018, Vogelatlas van Nederland.* Kosmos Uitgevers Utrecht/Antwerpen.

Teunissen W., Roodbergen M., van den Bremer L., Sierdsema H. & de Jong A. 2014. Jaar van de Patrijs 2013. Sovon-rapport 2014/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. & van Turnhout C. 2023. Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vogelbescherming 2025a. https://www.vogelbescherming.nl/bescherming/wat-wij-doen/onze-boerenlandvogels/kerngebieden-en-projecten/partridge1

Vogelbescherming 2025b. https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/patrijs

Bijlagen

Bijlage 1. Verspreidingskaarten Patrijs in de gemeente Breda (met bezoekstippen)

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Sovon (info@sovon.nl).

Bijlage 2. Verslag veldbezoek 27 april 2026

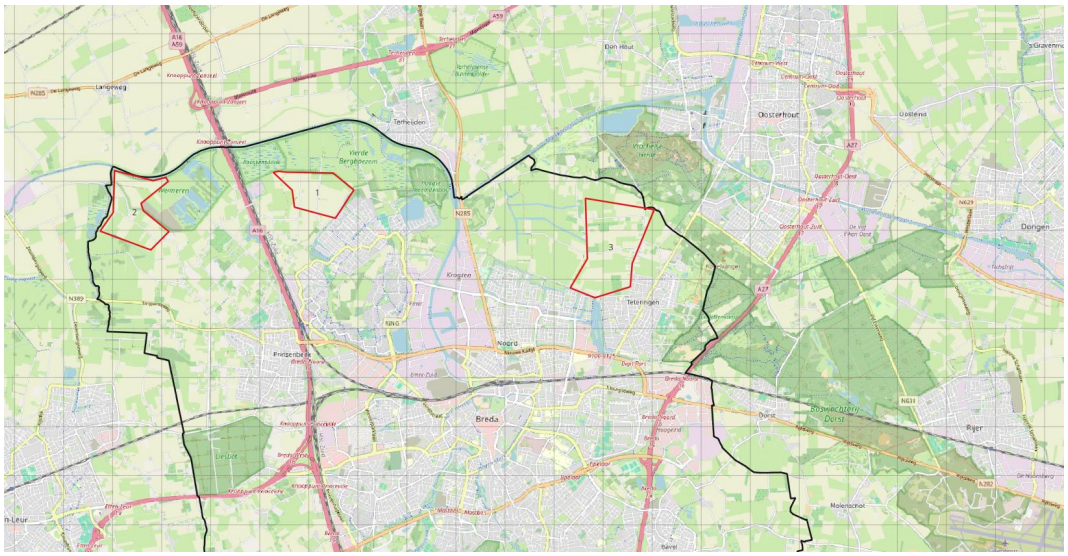
In 2025 is door Sovon een bureaustudie uitgevoerd naar het voorkomen van weide- en akkervogels in de gemeente Breda en het herstel ervan in verband met de Natuurherstelverordening van de Europese Unie (van Kleunen 2026). Om gebieden in de gemeente met kansen voor boerenlandvogels scherper in beeld te brengen is op 27 april 2026 een veldbezoek gebracht aan de gemeente. Deze werd doorkruist om de huidige geschiktheid van het cultuurland voor boerenlandvogels te beoordelen en een indicatie te krijgen van het huidige voorkomen van boerenlandvogels. Daarover wordt in deze bijlage verslag gedaan. Dit is vooral gericht om gebiedsdelen in beeld te krijgen die de meeste kansen bieden voor boerenlandvogels (figuur 3).

In het algemeen schatten wij in dat die grenzen aan bestaande natuurkernen die veel van die soorten herbergen. Er zijn zo drie gebieden aan te wijzen in het noorden van de gemeente, dat een wat opener landschap heeft (zie toelichting hieronder).

Het zuidelijke deel heeft een meer halfopen landschap met bouwland en graslandpercelen afgewisseld met lanen en bosjes en gebiedsdelen met veel sierteelt en kassen/tunnels. Plaatselijk zitten hier soorten als Kievit en Scholekster, Torenvalk en een struweelsoort als Roodborsttapuit. In dit zuidelijke liggen ook de voornaamste patrijzengebieden, zie voor ontwikkelmogelijkheden hiervoor hoofdstuk 5.

Zuidwestelijke deel van de gemeente, bouwland, houtsingels, bosjes en kassen, 27 april 2026 (foto: André van Kleunen).

1
2
3
Breda
Oosterhout
Teteringen
Ginneken
Prinsenbeek
Ulvenhout
Dongen
Ginneken
Ginneken
Ginneken

Natuurreservaat bij Rooskensdonk (links), Bouwland ten zuiden van het natuurreservaat, 27 april 2026 (rechts) (foto's: André van Kleunen).

Omgeving Halle/Weimeren (2)

Aan de noordrand van de gemeente Breda loopt het riviertje de Mark. Direct ten zuiden er van en direct ten westen van de A27 ligt een moerassig natuurgebied in beheer bij Staatsbosbeheer met aan de randen extensieve graslanden. Dit gebied wordt momenteel verder ontwikkeld naar waterrijke natuur. Hier tegenaan ligt een gebied met open grasland en bouwland (figuur 3). Tijdens het veldbezoek werden hier aan de rand met het natuurreservaat al soorten als Tureluur, Graspieper en Veldleeuwerik waargenomen. We verwachten daarom dat dit gebied met agrarisch natuurbeheermaatregelen meer van deze soorten kan herbergen.

Ontwikkelingen waterrijke natuur Halle/Weijmeren (links). Aanliggend gebied met open graslanden en bouwland (rechts), 27 april 2026 (foto's: André van Kleunen).

Omgeving Lage Vuchtpolder (3)

In groot deel van de Lage Vuchtpolder is ingericht voor weidevogels en rietvogels. Er liggen onder meer natte extensieve graslanden, waar soorten als Grutto, Tureluur, Kievit, Graspieper en Veldleeuwerik zitten en moerasvogels als Rietzanger en Sprinkhaanzanger. Het lijkt het meest weidevogelrijke gebied van de gemeente. Mogelijk zijn er rondom het gebied mogelijkheden om landbouwgebieden met agrarisch natuurbeheermaatregelen aantrekkelijker te maken voor soorten als Kievit, Graspieper en Veldleeuwerik, zoals het bouwland tegen Teteringen aan.

Lage Vuchtpolder – weidevogelreservaat (links), bouwland bij Teteringen (rechts), 27 april 2026 (foto's: André van Kleunen).

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
024 7 410 410

info@sovon.nl
www.sovon.nl

Sovon Vogelonderzoek Nederland werkt met een ISO 9001 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem, gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Dit rapport is met uiterste zorg door Sovon (en eventuele andere partijen) opgesteld. Sovon aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van gegevens van dit onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.